

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDNING

för

KONST, SLÖJD OCH HUSHÅLLNING.

N:O 16. } Tryckt hos G. B. LÖWEGREN, Göteborg. { 1824.
April 9.

En sann Architekts egenskaper.

Architekterna misskänna ofta magten af deras konst; de veta icke hvad den är i stånd att frambringa, utan försumma att gifva sina arbeten det pittoreska utseende, hvarigenom fasaderna blifva sköna, kraftfulla bilder, som göra ett starkare intryck på åskådaren. Architekten måste äga värme och eld, som hvarje annan konstnär, om han vill göra anspråk på namn af stor artist. Han måste veta, att upphöja sin konst, som har så mycken köld, och att meddela sina verk värme och lif. Medlet till frambringandet af detta pittoreska utseendet är ganska enkelt. Det åstadkommes genom dörr- och fönsterinfattningarnas ansenliga framsprång, och genom rätt ordnande af allt så kalladt gesimsverk. De starka och liffulla skuggor, som de framspringande gesimsen och kordonlisterna kasta på de flacka och djupare liggande delarna, kontrastera på det angenåmaste med de stora ljusmassor, som betäcka ytorna.

Huru en byggnad med anspråk bör vara.

En byggnad, ordnad efter konstens alla regler, kan väl icke misshaga, men lemna likväl åskådaren kall och otillfredsställd. Den kan på intet sätt åstadkomma något stort intryck, ej eller göra den effekt, som skulle frambragts, om dess partier voro starkt markerade och icke så hopklustrade, så att det ena ej kan göra sig löst från det andra. Äro partierna, i en småaktig skala, ma-

gra och fattiga, samt fönster och dörrar platta, så håfva de sig ej fram och kasta inga skuggor; det hela visar sig platt, och all konst är förjäfves använd derpå och förslösad, emedan den ej förmår fästa uppmärksamheten. Deremot huru fördelagtigt visar sig icke en byggnad, hvarvid det pittoreska blifvit behörigt iakttaget! Ja till och med en felagtig byggnad kan vinna derigenom, och män skall mindre märka felen: man skall endast hålla sig vid effekten, och för det starka intryck, som den gör, gerna förlåta mängen förseelse emot den goda sinaken.

Något om Coak-Ugnar.

Den framgång, som en del Engelska Fabriker haft och har, bör tillskrifvas tillgången på det förträffliga brännämnet, coaks. En beskrifning öfver de ugnar, som i norra England brukas till detta bränsles tillredande af hvad som affaller från de smärre stenkolen, hvilket annars skulle förspillas och bli till ingen nytta, torde derföre interesera någon af våra Läsare.

På Hertigens af Norfolk kolbränneri vid Sheffielt äro flera sådana ugnar inrättade. Hvar ugn består af en kretsformig ofvanbyggnad, som är invändigt 10 fot i diameter, och hvars botten är lagd af vanlig ugnsten, satt på kant. Ugnens mur eller vägg uppstiger 19 tum perpendikulärt från botten, och det hela är täckt med ett stenhvalf, som är 3 fot och 5 tum högre och ndstan bildar en kegl, hvars basis innehåller 10 fot, och spetsen 2 fot invändigt. Denna 2 fot vida öppningen i spetsen tjänar till kolens insläende i ugnen åfvensom till spis under brännningen. Hela byggnadens höjd från botten är 5 fot, och muren, som är 18 tum tjock och uppförd af god mursten, måste vara så tät, att luft ej kan på något ställe intränga.

Den ofvanbeskrifna ugnbotten är 3 fot hög öfver sjelfva grundbotten, för att kunna ställa en så kallad kårra, som upptager den hopsamlade coakmassan. När ugnen blifvit sålunda färdigbygd, uppföres rundt omkring den en perpendikulär mur af vanlig gråsten, till 20 tum i tjocklek, och till samma höjd med sjelfva ugnen. De 4 hörnen, som af murens fyrkant och ugnens rundel tillkomma, uppfyllas med gödsel eller grus, som vdl hoppackas, för att gifva det hela mera styrka, och ännu verksammare utesluta den atmosferiska luften.

Sedan dessa ugnar hunnit bli en gång upphettade, går verket natt och dag utan afbrott och utan all vidare utgift till upphettningssänne. Man går tillväga dermed på följande sätt: Affallet från de små kolen instörtas genom öppningen i spetsen af röret tills ugnen blifvit fylld ända till hvalfvets början; sedan jämnar man det med en jernharka och tilltåpper ingången med lösbränd tegelsten. Hettan, som ugnen redan fått under de föregående operationerna, är tillräcklig för den följande, helst den ökes i verksamhet genom den atmosferiska luft, som intränger genom den med lösbrända tegelstenar tillstångda öppningen. Efter 2 till 3 timmars förlopp, är förbränningen så långt hunnen, att man då måste inskränka den atmosferiska luftens tillströmmande. Detta sker genom ett lag af våt gödsel och sand, hvar med ingången tilltåppes; men spetsen tilltåppes endast med ett lag tegelsten. (Forts.)

Att tillreda Eggolja.

Man låter färskt ägg hårdkoka, borttager gulorna, förminskar dem betydligt, och rostar dem sakta i en degel, så länge tills de bli röda och floriga. Medan de ännu äro varma slår man dem i en stark lärt klut, och utpressar oljan. Denna olja är god för spruckna läppar, brandskader och åkommor i

yttre huden; men man får ej låta den bli förgammal, emedan den snart blir härskan.

Eggvin

tillagas på det sättet, att man afkokar 1/4 kvarter vin med $\frac{1}{4}$ 2 socker, och afrör det med 6 egg-gulor.

Att känna Vinättika från Ölättika.

När man slår Vinättika i ett glas för att pröfva dess godhet, klarar den genast, och sätter intet skum på ytan; det deremot gör Ölättikan, om den också är aldrig så stark. Dessutom ju längre vinättika får koka, desto starkare blir den; med ölättika är förhållandet tvertom.

Nattljus för godt pris.

Man tager en hop kastanier, skalar dem och genomsticker dem på flera ställen med en syl. Sedan lägger man dem 24 timmar i tran eller något slags olja, tager så upp dem och drager små ljusvekar genom hålen. När man vill bruka dem, lägger man en sådan i vatten och tänder på vecken, så brinner den hela natten.

Berberissaft.

Denne kan, i stället för citroner, med mycken fördel nyttjas till punsch. Den är vida hälsosammare, och ett säkert medel emot skörbjugg och sen. Man erhåller den med liten möda, fast icke i stark mängd, på det sättet, att de mogna berberisbären afplockas, läggas i ett kärl, samt omröras öfver eiden, till de blifvit aldeles af värmen genomträngde. Derefter stötas de eller krossas och pressas genom en linneklut. Den utpressade saften afkokas antingen med socker, eller om man vill att den skall hålla sig länge, bringas till jäsning, silas och afklarar, samt ställes på väl tillkorkade buteljer i Källaren. Föröfligt kan knapt någon bärsort användas till så mångfaldig nytta i hushållningen som denna.

Ett godt Trådkitt.

Tre skålpund osläckt kalk, och ett 2 kol stötas, finsiktas och hopblandas. Dertill slås sedan så mycket linolja tills det blir tjockt som en välling. I denna doppas en styf borste, och dermed öfverstrykas de sjuka och sågade ställena på träden. Detta kitt kan man länge förvara, endast man ej blottställer det för luften, och om det får tillfälle att hårdna, uppblandas det lätt med liter linolja. Endast i torr, aldrig i fuktig väderlek bör bestykningen ske på träden. Den Engelska Trädgårdsmästare, som upptann detta kitt, belönades dertill af Konung Georg III. med 30 tusen gyllen. Han hette William Younsyth.